

РЕШЕНИЕ

№ 1526

гр. Варна, 30.11.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ВАРНА, I СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и първи ноември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Светла В. Пенева

Членове: Красимир Т. Василев
Мирела Огн. Кацарска

при участието на секретаря Цветелина Н. Цветанова
като разгледа докладваното от Красимир Т. Василев Въззивно гражданско дело № 20223100501527 по описа за 2022 година

Производството е въззивно, образувано е по въззивна жалба на „ЧЕРНО МОРЕ“ АД, ЕИК ***, чрез Изп.Директор М. против Решение № 1537 от 19.05.2022 година, постановено по гр.дело № 16 817/2021 година на ВРС, **в частта**, за сумата от 3 133.97 лева, дължими трудови възнаграждения за периода от март 2018 година до септември 2018 година, представляваща разликата между присъдените 9 297.97 лева и необжалваната част от 6 164 лева, по исковата претенция в правно основание чл.128 от КТ – неизплатено трудово възнаграждение за периода от 01.03.2018 година до 04.11.2021 година, както и за сумата от 1 062 лева, представляваща разликата между присъдения размер от 2 437.15 лева и необжалваната част от 1 375.15 лева, по исковата претенция по чл.86 ЗЗД – лихва за забава върху претендираните възнаграждения за периода от 26.04.2018 година до 22.11.2021 година.

В жалбата се излага, че атакувания съдебен акт е неправилен и като такъв следва да бъде отменен в обжалваните му части.Излага се още, че дружеството е полагало усилия да заплаща трудовите възнаграждения, както и че в атакуваната му част следва да се приложи института на давността, т.к. за изтекли повече от три години от момента на изискуемостта.Настоява се атакувания съдебен акт да бъде отменен в обжалваната му част.

По делото е постъпил отговор от страна на въззиваемата страна, с които се настоява решението да бъде потвърдено.

В съдебно заседание пред ВОС, дружеството – въззивник, редовно призовано, не се явява, не се представлява.

Въззиваемата страна, в лицето на Т. С. И., чрез адв.Ж. оспорва жалба и моли съдът да потвърди решението.

За да се произнесе по спора, като се запозна с материалите по делото и застъпените от страните становища, ВОС намери за установено следното:

Пред ВРС са били предявени искиове с правно основание чл.128 КТ, чл.221 ал.1 КТ, чл.224 КТ и чл.86 ЗЗД за осъждане на дружеството ответник да заплати в полза на ищцата, както следва:

Сумата от 9297.15 лева, представляваща неплатено трудово възнаграждение за периода 01.03.2018 година – 04.11.2021 година, на основание чл.128, т.2 КТ, ведно със законната лихва, считано от датата на депозиране на исковата молба – 23.11.2021г. до окончателното изплащане на задължението;

Сумата от 2437.15 лева, представляваща лихва за забава на претендираните трудови възнаграждения за периода от 26.04.2018г. до 22.11.2021г., на основание чл. 245, ал.2 КТ вр. чл. 86, ал.1 ЗЗД; 444.94лева, представляваща обезщетение при прекратяване на трудовото правоотношение без предизвестие, на основание чл. 221, ал.1 вр.чл. 327, ал.1, т.2 КТ, ведно със законната лихва, считано от датата на депозиране на исковата молба - 23.11.2021г. до окончателното изплащане на задължението;

Сумата от 25 лева, представляваща обезщетение за 1 ден неизползван платен годишен отпуск, на основание чл.224, ал.1 КТ, ведно със законната лихва, считано от датата на депозиране на исковата молба 23.11.2021г. до окончателното изплащане на задължението, на осн. чл.128 КТ, чл.221 ал.1 КТ, чл.224 КТ и чл.86 ЗЗД, както и съдебно – деловодните разноски.

В исковата си молба ищцата излага, че е изпълнявала длъжността „Чистач производствени помещения“ към ответното дружество с основното трудово възнаграждение в размер на МРЗ за страната след 01.01.2021г., а именно – 650 лева, респективно допълнително трудово възнаграждение за трудов стаж и професионален опит в размер на 24% и допълнително трудово възнаграждение за трудов стаж и професионален опит в дружеството в общ размер 1,3% и при пълно работно време.

Не е спорно между страните, че Заповед на работодателя № 033 на 04.11.2021 година, едностранно и без предизвестие е било прекратено трудовото правоотношение, на основание чл. 327, ал.1, т.2 КТ.

Пред ВРС не е възникнал спор относно факта, че в процесния период ищцата И. реално е полагала труд по така съществувалото трудово правоотношение.Изхождайки от данните по делото, решаващата съдебна инстанция е уважила изцяло исковите, като е приела, че те са доказани както по основание, така и по размер.

Пред ВОС бе назначена, изслушана и неоспорена Съдебно счетоводна експертиза, от заключението на която става ясно,че в рамките на посочения в исковата молба период на ищцата не е било заплащано трудово възнаграждение, като експерта в табличен вид е посочил размера на вземането и този на мораторната лихва.

Още пред ВРС, в отговора против исковата молба дружеството ответник е извършило възражение за погасителна давност за месеците март, април, май, юни, юли, септември и октомври 2018 година.

Виждането на съда е следното:

По смисъла на чл.128 от КТ Работодателят е задължен в установените срокове да плаща уговореното трудово възнаграждение за извършената работа. В т. 1 на същия чл. е предвидено задължението на работодателя в уговорените срокове да начислява във ведомости за заплати трудовите възнаграждения на работниците и служителите за положения от тях труд. Неспазването на това условие се явява нарушение на трудовото законодателство и е основание за завеждане на претенция по смисъла на чл.128 от КТ. Това е така и защото положената труд по трудово правоотношение е възмезден съгласно текста на чл.242 КТ, поради което в тежест на Работодателя е да докаже, че е изпълнил задължението си и е заплащал уговореното трудово възнаграждение за извършената работа по един от начините, посочени в чл.270 ал.3 КТ: в предприятието, където се извършва работата, авансово или окончателно всеки месец на два пъти, лично на работника или служителя по ведомост или срещу разписка или по подадено писмено искане - на негови близки; да преведе сумата на влог в посочената банка по писмено искане на работника или служителя. Следва да се отбележи също така, че в уговореното възнаграждение се включват и допълнителните възнаграждения - в уговорените или в определените с НДДТВ задължителни минимални размери. От своя страна Работодателят има право да приспадне, т. е. да удържи от възнаграждението, изплатените на работника (служителя) аванси, надвзети от него суми, вследствие на технически грешки, и суми във връзка с осъществяване на ограничената имуществена отговорност, както и задължение да удържи съответно дължимите от работника (служителя) данъци и осигурителни вноски, и суми по наложени по съответния ред запори. Удръжките, които работодателят следва да направи за ДОД и ДОО не са дължими като трудово възнаграждение по смисъла на чл. 128 КТ на работника. Те са публично правно задължение към държавата и следователно размерът им се приспада от общо начисленото на работника брутно трудово възнаграждение.

В тежест на Работодателя е

задължението да представи недвусмислени доказателства за изправно поведение от негова страна и в настоящия процес той не е съумял да стори това. Съответно на константната практика на ВКС на Р България вedomостта и платежното нареждане са нарочно съставени документи, удостоверяващи плащане, и когато законът урежда изискване за доказване на определени обстоятелства с писмен документ, това не изключва възможността съответните обстоятелства да бъдат доказани със случаен документ, както и допустимостта на други доказателствени средства, каквито са съдебното и извънсъдебното признание, веществените доказателства, заключения на вещи лица и др. Изпълнението на задължението за изплащане на трудово възнаграждение може да бъде доказано с всички писмени доказателства.

От представеното по делото съдебно счетоводно заключение, прието като компетентно дадено от съда, става ясно, че на ищцовата страна не са били изплащани НИКАКВИ трудови възнаграждения, през визирания от нея период от 01.03.2018 година до 04.11.2021 година.

Законът за задълженията и договорите е установил различна погасителна давност. Общата погасителна давност според разпоредбата на чл. 110 ЗЗД е петгодишна. Тя е приложима във всички случаи, при които законът не е определил друг специален давностен срок. Такъв е срокът за периодични плащания. При определяне характерните признаци на понятието "периодични плащания" по смисъла на чл. 111, б."в" от Закона за задълженията и договорите трябва да се изхожда от неговото систематично място. Разпоредбата на чл. 111, б."в" ЗЗД се намира в раздел "Погасителна давност" в глава V "Погасяване на задълженията". Според тази разпоредба с изтичане на тригодишна давност се погасяват вземанията за наем, за лихви и за други периодични плащания. Понятието "периодични плащания" не е определено в закона. За установяването на действителния му смисъл и точното му съдържание е необходимо то да се разглежда с оглед функциите на погасителната давност и спецификата на тези вземания, за които е предвидена по-кратка от общата петгодишна погасителна давност. Погасителната давност е установена в обществен интерес. Целта е да стимулира своевременното упражняване на субективните граждански права. В правната наука погасителната давност се разглежда като правен институт, юридически факт и субективно право. Правните норми, които я уреждат, са императивни. Чрез погасителната давност на кредитора се отнема възможността да иска принудително

осъществяване на своето право. Това става, след като длъжникът упражни правото си да погаси с волеизявление пред съд правото на иск или правото на принудително изпълнение на кредитора поради това, че то не е упражнено в определен от закона срок от време. Тя служи за гарантиране на правната сигурност като допринася за бързото развитие и уреждане на гражданските правоотношения, което е в интерес на всички. Защитата на правата на кредитора, когато е безсрочна, създава несигурност, както между страните на гражданското правоотношение, така и в търговския оборот. След като за едно вземане не се търси защита в продължителен период от време, то се предполага, че е отпаднал правният интерес. Погасителната давност има важна функция и в осигуряването на справедливо съдопроизводство поради трудността за доказване на факти, които са се осъществили далеч назад във времето. С оглед на тези функции и голямото разнообразие на субективните права законодателят е предвидил освен общата петгодишна давност по чл. 110 ЗЗД и по-кратки специални давностни срокове като по този начин се отчитат особеностите на различните облигационни отношения. В чл. 111 ЗЗД като изключение е установена тригодишна давност за **три групи вземания, едната от които е за наем, за лихви и за други периодични плащания**. Целта на определяне на специален, по-кратък давностен срок за тези вземания, е да бъде защитен длъжникът относно онези негови плащания, които са предварително известни на страните по правоотношението. Кредиторът и длъжникът в тези случаи знаят изначално времето на изпълнение. По този начин с настъпването на всеки падеж на кредитора се напомня за съществуващите задължения за периодични плащания и евентуално за наличието на неизплатени такива. Ето защо за тези вземания е предвиден по-кратък давностен срок.

След като разпоредбата на чл. 111, б. "в" ЗЗД се отнася за изключение, то тя не следва да се тълкува разширително. Тя трябва да се прилага само за такива периодични плащания, които са подобни на наемите и лихвите. Последните са по правило парични задължения. Правният термин "плащане" обикновено има две значения - изпълнение на каквото и да е било задължение и изпълнение на парично задължение. Според действащото българско право само паричните

задължения имат за предмет плащане. За тях е съществена стойността, която парите изразяват като платежно средство. Цената обаче може да бъде уговорена и като стойност на заместими вещи. Така страните по наемното правоотношение имат възможност да уговорят наемната цена като определено количество други заместими вещи. Ето защо под "плащане" по смисъла на чл. 111, б."в" ЗЗД следва да се разбира задължение за предаване на пари или други заместими вещи. Характерен признак на това плащане е неговата периодичност без оглед на това по какъв начин е определено изтичането на интервала от време, който го прави изискуемо - годишен, месечен, седмичен или дневен. "Периодично" е това плащане, което не е еднократно и не се изчерпва с едно единствено предаване на пари или заместими вещи. Задължението е за трайно изпълнение, защото длъжникът трябва да престира повече от един път в течение на определен срок. Неговото задължение е за повтарящо се изпълнение. Тези множество престации се обединяват от това, че имат един и същ правопораждащ факт и падежът им настъпва периодично. Еднаквостта или различието на размера на задължението за плащане нямат отношение към характеристиката му като периодично, а единствено е необходимо той да е предварително определен или определяем. Изискуемостта, забавата и давността за всяка престация настъпват поотделно, тъй като се касае за самостоятелни задължения, имащи единен правопораждащ факт. Последният може да бъде различен юридически факт /прост или сложен в зависимост от структурата си/ с гражданскоправно действие. Отличителната разлика на периодичните плащания е предварително определеният и известен на страните момент, в който повтарящото се задължение за плащане трябва да бъде изпълнено. Повтарящите се задължения за плащане обаче са периодични само тогава, когато падежът е предварително определен, а не и в случаите когато те случайно са се оказали изискуеми през определени периоди. Не е възможно да бъдат изброени всички видове периодични плащания, поради това, че правопораждащите ги юридически факти могат да бъдат различни. Законодателят е посочил примерно две от тях в разпоредбата на чл. 111, б."в" ЗЗД - вземанията за наем и лихви. Тези вземания обикновено не са равни по размер. В много от случаите страните по наемното правоотношение уговарят наемната

цена да се актуализира в зависимост от различни критерии. Често срещана е и уговорката за различен размер на лихвата през отделните периоди. В обобщение следва да се приеме, че винаги когато едно плащане притежава посочената по-горе съвкупност от отличителни белези, то следва да се определи като периодично по смисъла на чл. 111, б."в" ЗЗД. Вземанията на топлофикационни, електроснабдителни и водоснабдителни дружества, както и на доставчици на комуникационни услуги също съдържат изброените признаци на понятието, поради което са периодични плащания по смисъла на чл. 111, б."в" ЗЗД и за тях се прилага тригодишна давност. Задълженията на потребителите на предоставяните от тези дружества стоки и услуги са за изпълнение на повтарящи се парични задължения, имащи единен правопораждащ факт - договор, чиито падеж настъпва през предварително определени интервали от време, а размерите им са изначално определяеми, независимо от това дали отделните плащания са с еднакъв или различен размер. Именно това са разясненията, дадени в Тълкувателно решение № 3 от 18.05.2012 г. на ВКС по т. д. № 3/2011 г., ОСГК, докладвано от съдиите М.К. и М.П..

Началният момент на давностните срокове по иски за трудови спорове е определен в закона - чл. 358, ал. 1, т. 1, 2, 3 КТ диференцирано, според характера на претенцията. В конкретният случай за спорното правоотношение е приложима материалноправната разпоредба на чл. 358, ал. 1, т. 3 КТ. За да определи началният момент на давността за исковите, предявени от въззивното дружество, съдът намира, че следва да приложи общия гражданскоправен принцип - давността започва да тече от деня, в който вземането е станало изискуемо /чл. 114 ЗЗД/. Към спорното правоотношение е приложен и общия гражданскоправен принцип на материалноправната разпоредба на чл. 116 ЗЗД, регламентираща случаите, в които давността се прекъсва, но следва да се констатира отсъствие на изчерпателно изброените в закона предпоставки за това, предвид отсъствието на всякакви плащания.

Основателно е възражението в жалбата на въззивното дружество за приложимост на чл. 111, б. "а" от ЗЗД. Според правилото на цитираната правна норма с изтичането на тригодишна давност се погасяват вземанията за възнаграждение за труд, за които не е предвидена друга давност. В конкретния случай вземанията, за които е приложен института на погасителната давност представляват дължими, неизплатени месечни ликвидни и изискуеми вземания. В ОС приема, че давностният срок, е тригодишен за възнаграждението за труд, съгласно разпоредбата на чл. 111, б. А, пр. 1 ЗЗД, и доколкото в случая претендираните обезщетения имат за произход положен труд по трудово правоотношение, той започва да тече от

деня, в който вземането е станало изискуемо, съгласно чл. 114, ал. 1 ЗЗД. В съответствие с Решение № 420 от 17.08.2010 г. на ВКС по гр. д. № 905/2009 г., IV г. о., ГК, докладчик председателят Ж. Н., използваните в КТ фрази "от денят, в който правото предмет на иска е станало изискуемо или е могло да бъде упражнено" следва да се тълкуват в смисъла на чл. 114 ЗЗД. Вярно е, че обезщетението по чл. 222 КТ предпоставя правомерно уволнение на работника или служителя и работодателят е длъжен да изплати обезщетението, като ако се установи, че прекратяването на трудовия договор не е било законосъобразно, обезщетението се връща или не се изплаща. Това обаче няма нищо общо с началния момент, от който започва да тече срокът за предявяване на претенцията. Искът по чл. 222, ал. 1 КТ е обусловен от иска по чл. 344, ал. 1 КТ, но е самостоятелен и за него са приложими общите правила за погасителната давност, респ. тези по чл. 358, ал. 2, т. 2 КТ. **Правопораждащият факт или началният момент на вземането е връчване заповедта за уволнението, защото след този момент съгласно чл. 335 КТ трудовото правоотношение се прекратява.** От този момент трудовият договор преставя да действа за в бъдеще и да обвързва двете страни - работодателя и работника или служителя. От този момент започват да се изчисляват и сроковете за обжалване законността на уволнението, времето, през което работникът или служителят е останал без работа поради уволнението, времето, за което се дължи заплащане на обезщетение по чл. 222, чл. 224 КТ, обезщетение за безработица по чл. 54а - 54з КСО и т.н.

Съгласно чл. 114, ал. 1 от ЗЗД, давността започва да тече от момента на изискуемост на вземането и това е денят на падежа на задължението, ако такъв е уговорен. Когато изрична уговорка в посочения смисъл липсва, както е в процесния случай, чл. 114, ал. 2 от ЗЗД предписва, че погасителната давност започва да тече от деня на възникване на задължението. В случая, това е денят, в които е бил прекратен Трудовия договор на ищцата – 04.11.2021 година, следователно възражението за настъпила погасителна давност би било основателно за периода от месец март 2018 година до месец септември 2018 година / **каквото е и искането на въззивното дружество**/, в размер на 3 133.97 лева – главница и сумата от 1 062 лева лихви за забава – следва да се отчете факта, че Дружеството ответник е направило възражението си за наличието на погасителна давност за периода от март до септември 2018 година /вж.л.22 от въззивно дело/.Ето защо, атакувания съдебен акт следва да се отмени в частта за сумата над 6 163.18 лева до претендирания размер от 9 297.15 , а в частта за лихвата за забава над размера от 1 375.15 лева.

Предвид горното, ВОС,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 1537 от 19.05.2022 година, постановено по гр.дело № 16 817/20121 година на ВРС, **в частта**, с която „ЧЕРНО МОРЕ“ АД, ЕИК ***, чрез Изп.Директор М. е било осъдено да заплати на Т. С. И.,

ЕГН ***** сумата, представляваща разликата над 6 163.18 лева до претендирания размер от 9 297.15 лева, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на подаване на исковата молба – 23.11.2021 година, както и сумата над 1 375.15 лева до претендирания размер от 2 437.15 лева, представляваща лихва за забава на претендираните трудови възнаграждения за периода от 26.04.2018г. до 22.11.2021г., на основание чл. 245, ал.2 КТ вр. чл. 86, ал.1 ЗЗД, като вместо това **ПОСТАНОВЯВА:**

ОТХВЪРЛЯ предявения от Т. С. И., ЕГН ***** иск с правно основание чл.128 от КТ срещу „ЧЕРНО МОРЕ“ АД, ЕИК ***, чрез Изп.Директор М. за осъждане на ответника да заплати сумата от **3 133.97 лева**, представляваща разликата над **6163.18 лева** до размера на претендираните **9 297.15 лева** за неплатени трудови възнаграждения за периода март 2018 година до септември 2018 година, както и сумата от **1062 лева**, представляваща разликата над **1 375.15 лева** до претендирания размер от **2 437.15 лева**, представляваща лихва за забава на претендираните трудови възнаграждения за периода от 26.04.2018г. до 22.11.2021 година.

В останалата част решението е влязло в сила.

Решението подлежи на обжалване пред Върховен Касационен Съд на Р България, в едномесечен срок, считано от датата на съобщаването, при условията на чл.280 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____